

Informace pro obce a kraje k provedení Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011

1. Základní informace

Ke dni 26. března 2011 se uskuteční na celém území České republiky Sčítání lidu, domů a bytů. Sčítání upravuje **zákon č. 296/2009 Sb.**, o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Sčítání se koná v rámci celosvětového programu organizovaného OSN.

Rozhodný okamžikem sčítání, tj. okamžikem, k němuž se vztahují všechny zjišťované údaje, je **půlnoc z pátku 25. na sobotu 26. března 2011.**

2. Úkoly obcí a krajů při přípravě sčítání

Úkoly při přípravě a zabezpečení sčítání jsou krajům, hlavnímu městu Praze a obcím stanoveny § 10 a 11 zákona. Při nadcházejícím sčítání nejsou jejich úkoly tak rozsáhlé jako při minulých sčítáních. Obce a kraje však zůstávají velmi významnou složkou organizace a provedení sčítání, na niž závisí úspěšnost této náročné a nákladné akce.

Podstatná část úkolů obcí a krajů již byla splněna v roce 2010, při územní přípravě sčítání. Šlo zejména o

- Kontrolu, aktualizaci a doplnění seznamů budov s číslem domovním
- Kontrolu úplnosti a správnosti vymezení částí obcí
- Ověření aktuálnosti soustavy základních sídelních jednotek a jejich dílů, statistických obvodů a ulic a jejich zákresu v tematických mapových vrstvách poskytnutých ČSÚ.

Český statistický úřad vyslovuje uznání a děkuje všem, kdo se na zabezpečení podkladů pro sčítání podíleli a podílejí, za úspěšnou spolupráci. Další část úkolů obcí a krajů však bude plněna v období ledna až května letošního roku.

3. Povinnost vyplňovat sčítací formuláře

V případě, že obec je vlastníkem domů určených k bydlení, má rovněž povinnost vyplnit za tyto domy příslušné domovní listy a předat je předepsaným způsobem (vrátit sčítacímu komisaři, vrátit je prostřednictvím datové schránky, odeslat je do PO Boxu nebo vyplnit elektronické formuláře na www.scitani.cz).

Naopak obec při sčítání nemusí vyplňovat formuláře za osoby hlášené k trvalému pobytu na ohlašovně pobytu. Tzn., že na adresy ohlášen ani nebudou doručovány sčítací listy těchto osob. Při sčítání budou tyto osoby sečteny tam, kde se nacházejí v rozhodný okamžik, budou tedy sečteny jiným sčítacím komisařem na jiném místě.

4. Informování veřejnosti

Obce informují o sčítání způsobem v místě obvyklým. ČSÚ předá obcím text Oznámení o sčítání lidu, domů bytů a oznámí obcím vymezení sčítacích obvodů na jejich území a jména, čísla služebních průkazů a spojení na příslušné sčítací komisaře tak, aby je obce mohly zveřejnit podle zákona nejpozději 14 dnů před rozhodným okamžikem sčítání, tj. **do 11. března 2011**. Ale vzhledem k tomu, že doručování sčítacích formulářů do domácností začne již dnem 7. března 2011, proto ČSÚ doručí potřebné informace obcím nejpozději do 2. března, aby obce mohly tyto informace zveřejnit ještě před začátkem doručování formulářů do domácností.

Předpokládá se, že Oznámení a vývěsky budou zveřejněny na úředních deskách obecních úřadů a rovněž ve vývěsních skříňkách obcí umístěných na dalších veřejných prostranstvích. Žádoucí je rovněž zveřejnit základní informace v relacích obecního rozhlasu a v místním a regionálním tisku. Vzorové texty obce obdrží od ČSÚ. ČSÚ bude rovněž organizovat informační kampaň v celostátních

médiích, pořádat tiskové konference a vydávat aktuální informační materiály. V období před sčítáním by obce měly také upozornit vlastníky domů na povinnost označit budovy číslem určeným obcí (viz. zákon č. 128/2000 Sb.).

V případě, že bude nutná změna v osobě sčítacího komisaře (např. pro jeho onemocnění), bude to obci oznámeno ČSÚ elektronicky i písemně a obec vývěsku neprodleně aktualizuje. Kromě toho budou všechny tyto údaje zveřejněny na internetových stránkách www.scitani.cz a veřejnost se může informovat i na **bezplatné telefonní lince č. 800 87 97 02**. Tyto údaje jsou důležité, aby si každý občan mohl ověřit, že osoba, která se představuje jako sčítací komisař, je skutečně osobou, která je provedením sčítání v příslušném sčítacím obvodu oprávněna - sčítacím komisařem.

5. Elektronické sčítací formuláře

Při sčítání v roce 2011 mají sčítané osoby poprvé možnost vyplnit sčítací formuláře v elektronické podobě. Podrobné pokyny k tomu jsou uvedeny na informačních letáčích vydaných ČSÚ a doručených do každé domácnosti a na internetových stránkách www.scitani.cz. Formuláře budou dostupné i z adresy ČSÚ www.czso.cz.

Podle ustanovení § 11 odst. 2, písm. c) zákona je obec povinna **podle místních podmínek** zabezpečit bezplatný přístup občanů k veřejnému internetovému připojení. To je k dispozici zpravidla v obecních knihovnách nebo na obecních úřadech. Obec podle svých podmínek zabezpečí vhodnou otevírací dobu těchto míst, tj. i ve večerních hodinách a o **víkendech, ve dnech 26. března až 14. dubna 2011**. Obec zajistí i potřebný dohled na těchto místech. **Občanům musí být umožněno údaje vyplňovat diskrétně**, tj. tak, aby další osoby nemohly na obrazovce vyplňování sledovat. Obec rovněž zveřejní adresu a provozní dobu místa, kde je veřejné internetové připojení k dispozici.

6. Možné problémy - příklady

Postoj veřejnosti ke sčítání do značné míry závisí kromě celostátní informační kampaně i na způsobu, jakým obce zajistí informace o sčítání na veřejných místech a v místních médiích. Přesto nelze vyloučit u části veřejnosti lhostejný a dokonce i negativní přístup k povinnostem, které občanům vyplývají ze zákona o sčítání. Může jít o problémové jednání jednotlivců nebo i celých skupin občanů. Potenciálně rizikové lokality z hlediska zabezpečení hladkého průběhu sčítání byly předběžně vytipovány a pracovníci dislokovaných pracovišť ČSÚ upřesnění jejich seznamů a charakter a stupeň možných rizik projednají s orgány obcí.

ČSÚ se obrací na všechny obce s žádostí o součinnost v případech těchto problémových lokalit. Postoje jednotlivců mohou být příznivě ovlivněny nejen samotnými komisaři, ale i přítomností veřejného činitele obce (člena zastupitelstva, pracovníka obecního úřadu apod.), který podpoří svojí autoritou plnění úkolů sčítacího komisaře a vysvětlí občanům význam sčítání a jejich povinnosti.

Nesplnění povinnosti podrobit se sčítání je přestupkem, který na základě oznámení sčítacího komisaře, pracoviště České pošty nebo ČSÚ projednávají příslušné přestupkové komise v souladu se zákonem o přestupcích a správním řádem. Odmítnutí sdělení zákonem stanovených údajů, popřípadě úmyslné uvedení nepravdivých údajů může být v přestupkovém řízení sankcionováno pokutou do 10 tis. Kč v závislosti na rozsahu a závažnosti přestupku. **ČSÚ však bude vždy preferovat smírný a nekonzfliktní způsob řešení a pouze v závažných případech by mělo docházet ke správnímu řízení.**

Vedle nesplnění povinnosti ze strany sčítaných osob nebo majitelů nemovitostí se mohou vyskytnout i další případy přestupků, jako například hrubé slovní nebo dokonce fyzické napadení sčítacího komisaře, zcizení nebo zničení vyplněných sčítacích formulářů, pokusy o zjištění důvěrných údajů o jiných osobách apod.

V krajních případech, kdy bude reálně ohrožena bezpečnost sčítacího komisaře nebo zjišťovaných důvěrných údajů, **bude ČSÚ žádat obec o zajištění asistence obecní nebo městské policie** při ochraně veřejného pořádku podle zákona o obcích.

Obce budou rovněž řešit případy stížností na jednání sčítacího komisaře nebo jiného zaměstnance České pošty nebo ČSÚ, popřípadě oznámení přestupku, jehož se měl sčítací komisař údajně dopustit. Zvláště závažné je případné **porušení slibu mlčenlivosti** sčítacím komisařem. **Doporučujeme se v takových případech vždy obrátit na příslušné pracoviště ČSÚ a řešit záležitost ve vzájemné součinnosti.**

V lokalitách nebo objektech obývaných vyšším počtem nepřizpůsobivých obyvatel žádáme obce o sdělení jejich zkušenosti z terénní sociální práce, popřípadě z práce charitativních a dalších nevládních organizací, které poskytují pomoc sociálně vyloučeným osobám a jejich skupinám, např. sociálně slabým, bezdomovcům a drogově závislým osobám. V řadě měst a obcí již byla taková spolupráce navázána. **Očekáváme aktivní součinnost obcí zejména v zařízeních, jejichž zřizovatelem je obec nebo kraj.**

7. Dodatečné sečtení

Zákon definuje v § 21 institut tzv. **dodatečného sečtení**. Pokud se ani do 10 kalendářních dnů po sčítání nepodaří komisaři formuláře doručit, je povinností povinné osoby si je vyzvednout nejpozději do 20 kalendářních dnů po rozhodném okamžiku (tj. do 14. dubna 2011) na kterémkoliv pracovišti ČSÚ, sběrném místě České pošty nebo na **kterémkoliv obecním úřadu**.

Povinná osoba sčítací formulář dodatečně vyplní a odevzdá sčítacímu komisaři nebo je zašle obálkou s adresou P.O.Boxu ČSÚ, popřípadě je zašle elektronicky. Termín odevzdání je stanoven na 19. dubna 2011.

Pokud pracovníci obce předávají formuláře občanům, musí dohlédnout na to, aby byla vyplněna identifikační část – okres, obec, část obce, PSČ, sčítací obvod, ulici, číslo domu, pořadové číslo budovy (případně číslo bytu u bytového listu nebo listu osob). Část těchto identifikací bude vyplněna již pracovníky ČSÚ, část – přesnou adresu osobu, které se formulář předává, musí doplnit pracovníci obce. Při vydávání formulářů se také pracovník musí zeptat občana na způsob návratu formulářů, a pokud zvolí odeslání do P.O. Boxu, předá mu i příslušnou obálku.

Nelze vyloučit, že některé osoby budou chtít odevzdat vyplněné sčítací formuláře na obecním úřadě, ačkoliv se nejedná o standardní způsob doručení stanovený v zákoně. Takto odevzdané sčítací formuláře zaměstnanec obce vloží do obálky s adresou P.O.Boxu (pokud byly předány v otevřené podobě) a odevzdá všechny obálky tentýž den, kdy byly obci doručeny, na nejbližší poště, nebo je vhodí do poštovní schránky. O přijetí vyplněných formulářů obec pořizuje záznam do knihy došlé pošty a po skončení období **dodatečného sečtení** zašle neformalizovanou informaci příslušnému dislokovanému pracovišti ČSÚ. **Vyplněné sčítací formuláře obsahují chráněné osobní údaje, proto je nutné je předat poště tentýž den a jen výjimečně uložit do druhého dne v trezoru tak, aby k nim nemohla mít přístup nepovolaná osoba.**

ČSÚ doručí pro dodatečné sečtení obcím dohodnutý počet sčítacích formulářů, letáků, vysvětlivek a obálek s předtištěnou adresou P.O.Boxu ČSÚ v termínu do 4. dubna. V případě jakéhokoliv problému se obraťte telefonicky nebo e-mailem na příslušné pracoviště ČSÚ. Obec rovněž může využít služeb telefonické podpory na **bezplatné lince č. 800 87 97 02**.

8. Došetřování

V období od 19. do 30. května 2011 bude probíhat **došetřování údajů v domácnostech, které neodevzdaly žádný vyplněný sčítací formulář, přestože tyto od komisařů převzaly**. Došetřování provedou při opakované návštěvě domácností vybraní sčítací komisaři České pošty a ČSÚ. Úlohou obcí je aktualizovat údaje ve vývěsních skříňkách o stručné oznámení o došetřování a o jména komisařů a kontaktní údaje.

9. Výdaje obcí

Zajištění úkolů souvisejících se sčítáním si vyžádá na straně obce určité výdaje. Zákon počítá s kompenzací odůvodněných výdajů v nutné výši formou účelové finanční dotace poskytnuté z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa prostřednictvím rozpočtů krajů. Poskytnutí účelové dotace upravuje Směrnice Ministerstva financí čj. 12/70 384/2010 - 124. Finanční prostředky jsou převedeny do krajských rozpočtů na základě rozhodnutí ministerstva. Výše limitů pro jednotlivé obce je jmenovitě stanovena v příloze rozhodnutí na základě počtu obyvatel obce k 1. lednu 2010. Forma žádosti o účelovou dotaci a její dokumentace je stanovena ministerstvem, obdobně jako je tomu u výdajů obcí spojených s volbami.

10. Úkoly krajů

Kraje jsou správci finančních prostředků na účelové dotace obcím podle předchozího odstavce. Finanční prostředky jsou obcím propláceny na základě prokázání účelovosti a výše jejich vynaložení do výše limitů stanovených pro jednotlivé obce.

Kraje samotné jsou rovněž subjektem účelové dotace do stanovené výše finančního limitu. Tyto prostředky mohou kraje využít zejména na zvýšené výdaje na kancelářské potřeby, přesčasovou práci, cestovné, doplňkovou informační kampaň v regionálních médiích apod.

Kraje jsou rovněž odvolacím orgánem při přestupkovém řízení.

.....
Český statistický úřad si vysoce cení dosavadní spolupráce s obcemi a kraji na přípravě sčítání. Ve všech záležitostech souvisejících se sčítáním se s důvěrou obraťte na krajská oddělení sčítání a dislokovaná pracoviště ČSÚ.

Spektrum využití výsledků sčítání ve sféře krajů a obcí je velmi široké. Patří sem zejména údaje

- Sloužící k aktualizaci územně analytických podkladů a dalších údaje pro tvorbu a revizi územních plánů
- Pro analýzu potřeb a optimalizaci dopravní infrastruktury a veřejné dopravy na základě zpracování údajů o dojížděcí do zaměstnání a do škol
- Pro rozvoj obchodní sítě, služeb, sítě zdravotnických a sociálních zařízení a bytové politiky
- Využitelné pro integrovaný záchranný systém (např. aktuální počty domů, bytů a osob v záplavových územích)
- O rozmístění obyvatelstva podle nejmenších územních jednotek
- O struktuře obyvatelstva podle věku, vzdělání a ekonomické aktivity
- O počtu a struktuře domácností (neúplné rodiny, domácnosti seniorů apod.) a jejich úrovni bydlení
- O stáří a technickém vybavení domovního a bytového fondu

a mnoho dalších možností využití.

Výsledky sčítání budou přínosem i v tom, že budou poprvé zpracovány podle tzv. obvyklého bydliště obyvatel. Poskytnou tedy údaje nezkrácené fiktivními nebo neaktualizovanými údaji o trvalém pobytu v evidenci obyvatel.

ČSÚ zdůrazňuje úlohu obcí při vytváření veřejného mínění, atmosféry důvěry v zachování mlčenlivosti a ochrany individuálních a osobních údajů zjišťovaných sčítáním. Výsledky sčítání slouží orgánům státní správy, krajů, měst a obcí. **S dalšími možnostmi jejich využití vás pracovníci ČSÚ vždy ochotně a podrobně seznámí.**

Předběžné výsledky sčítání budou publikovány na podzim roku 2011 a většina definitivních výsledků v podrobném třídění ve druhém pololetí roku 2012.

Přehled termínů hlavních fází přípravy a provedení sčítání

Činnost	Zahájení	Ukončení
1. Projednávání problémových lokalit a potřebné součinnosti	zahájeno	Průběžně do 30.5.2011
2. Zveřejňování aktualit a informací o sčítání v místních a regionálních médiích	únor	květen
3. Zveřejnění Oznámení o sčítání, vymezení sčítacích obvodů, jmen, čísel průkazů a kontaktních údajů sčítacích komisařů působících na území obce	4.3.2011 aktualizace průběžně	19.4.2011
4. Informativní pochůzky sčítacích komisařů ve sčítacích obvodech, roznáška informačních letáků do domácností a ubytovacích zařízení	26.2.2011	4.3.2011
4. Distribuce sčítacích formulářů do domácností a ubytovacích zařízení	7.3.2011	25.3.2011 do 18,00 hodin
6. Sběr vyplněných sčítacích formulářů	26.3.2011	14.4.2011
7. Dodatečné sečtení (zabezpečují úřady obcí)	5.4.2011	19.4.2011
8. Zveřejnění Oznámení o došetřování, údajů o sčítacích komisařích pověřených došetřováním a poděkování veřejnosti	12.5.2011 aktualizace průběžně	30.5.2011
9. Došetřování nezjištěných údajů	19.5.2011	30.5.2011